
การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน A study desired characteristics of teachers in basic education school in the 21th century

เบญจรัตน์ ราชฉวาง

Benjarat Ratchawang

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

Faculty of Education North Bangkok University

Benjarat.ra@northbkk.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 และเพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์สอน และขนาดโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนกับมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ จำนวน 120 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน f-test ผลการวิจัย พบว่า 1) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการเป็นผู้สร้างและผู้ผลิต รองลงมา ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว และค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านสารสนเทศและด้านเทคโนโลยี และ 2) เปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์สอน และขนาดโรงเรียน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: คุณลักษณะอันพึงประสงค์, ครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21, ปัจจัยส่วนบุคคล

Abstract

This research aimed to study desired characteristics of teachers in basic education school in the 21th century and to compare characteristics of teachers in basic education school in the 21th century classified by education teaching experience and school size. The sample random sampling were 120 basic education teacher who had a teaching and learning cooperation program with North Bangkok University. Questionnaire with 5 rating scale were used for data collection. The data were analyzed by a computer program with Mean, Standard Deviation and f-test. The research results were found that: 1) The desired characteristics of teachers in basic education school in the 21th century with highest levels were creator and producer, flexibility and adaptation. While Information and technology were the lowest levels. and 2) The compare characteristics of teachers in basic education school in the 21th century classified by education teaching experience and school size were not found to have significantly different.

Keywords: characteristics, teachers in the 21th century, Personal factors

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม และพัฒนาการศึกษาภายใต้ยุทธศาสตร์ของการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 (พ.ศ. 2552 -2561) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559) ส่งผลต่อความต้องการคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ซึ่งได้กล่าวถึง การศึกษากับการพัฒนาสังคมเป็นหลักสำคัญโดยรวมของความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในมิติต่างๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนา ซึ่งภายใต้ยุทธศาสตร์ของการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้มุ่งเน้นในมิติของการพัฒนา 4 มิติ ที่สำคัญ ได้แก่ การปฏิรูปนักเรียนยุคใหม่ การปฏิรูปครูยุคใหม่ การปฏิรูปโรงเรียนยุคใหม่หรือแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่และการปฏิรูประบบบริหารจัดการยุคใหม่ ซึ่งในทุกมิตินั้นจะมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุผลของการปฏิรูปการศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21 (สุรศักดิ์ ปาเส, 2556) สำหรับการปฏิรูปเพื่อพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่นั้น ได้มีข้อเสนอแนะในเชิงยุทธศาสตร์ของการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษาหลากหลายแนวทางตามข้อเสนอของคณะกรรมการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการที่ได้เสนอแนะไว้ เพื่อสร้างให้ครูยุคใหม่มีบทบาทในการเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพมาตรฐาน และในขณะเดียวกันสามารถพัฒนาตนเอง และแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง โดยเป้าหมายหลักของการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทย คือ การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยถ่ายทอดความรู้ การฝึกการอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลง ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2553)

การที่ครูจะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวต้องอาศัยครูผู้สอนที่มีทักษะในการจัดการเรียนรู้ มีเจตคติต่อวิชาชีพครูที่ดี มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง โดยเฉพาะในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นทักษะแห่งอนาคตใหม่ที่ครูควรมีทักษะและคุณลักษณะที่รองรับเข้าถึง เพื่อสร้างนวัตกรรมบริหารจัดการชั้นเรียนแนวใหม่ ในอันที่จะพัฒนาผู้เรียนที่เป็นเยาวชนในยุคใหม่ได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน สอดคล้องหลักการจัดการศึกษาตามมาตรา 22 ที่ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังทั้งวิชาความรู้ และความประพฤติแก่เด็กและเยาวชน ดังนั้น ครูจึงเป็นบุคคลที่สำคัญที่จะทำให้เด็กไทยของเราอ่านออกเขียนได้ และครูเป็นผู้สร้างพัฒนาการให้เด็กมีความรู้ความสามารถอย่างมีมิติครบทุกส่วน โดยผ่านทางด้านวิชาการคือการเรียนการสอนวิชาการต่างๆ ทางด้านร่างกายต้องมีสุขภาพแข็งแรงด้วยวิชาพลศึกษา สุขศึกษา ทางด้านอารมณ์ คือการกลมกล่อมด้วยวิชาศิลปะ ดนตรี และในส่วนของด้านสังคมนั้นครูต้องสอนให้เด็กเป็นส่วนหนึ่งของสังคม รู้จักประโยชน์ส่วนรวม รู้จักบำเพ็ญประโยชน์ด้วยการสอนวิชาลูกเสือ เนตรนารี รวมทั้งรู้จักความเสียสละ อดทนด้วยวิชาทหาร ซึ่งวิชาดังกล่าวจะพัฒนาให้เยาวชนมีความรู้อย่างสมบูรณ์ในทุกด้าน (กรุงเทพฯธุรกิจ, 2558)

บทบาทของครูในยุคศตวรรษที่ 21 ที่สถานศึกษาต้องการ คือ ครูต้องมีความรอบรู้ ทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนช่วยเหลือผู้เรียนให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองให้ได้เต็มศักยภาพ และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้สิ่งใหม่ตลอดเวลา ครูต้องปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยีและคอยแนะนำแนวทางการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับเด็กอย่างเข้าใจ และพร้อมที่จะทุ่มเทวิชาความรู้ ด้วยวิธีการสมัยใหม่ตามธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลง สามารถที่จะบอกนักเรียนได้ว่าข้อมูลใดสามารถนำไปปรับใช้กับชีวิตจริงได้หรือวิธีการเลือกใช้เครื่องมือที่ถูกต้อง จะต้องเป็นผู้มองกว้าง คิดไกล ใฝ่รู้ ครูจะต้องจัดระบบการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา คือ ต้องสอนโดยยึดพื้นฐานความรู้ ความสามารถ ความสนใจและความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก (สุรียา ช้องเสนาะ, 2558)

จากการศึกษาความเปลี่ยนแปลงก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี พบว่า การเรียนการสอนของครูในปัจจุบันกับอดีตมีความแตกต่างกันมาก ไม่ว่าจะเป็นการใช้อุปกรณ์ในการสอน เช่น คอมพิวเตอร์ ไอแพด หรือสมาร์ทโฟน สามารถหาคำตอบได้อย่างรวดเร็ว ผิดกับภาพของครูที่ยืนสอนหน้าชั้นเรียนคอยบอกให้นักเรียนจดหรือท่องจำสิ่งที่ควรรู้ ภาพของนักเรียนที่อ่านเอกสารประกอบหรือ

লেখকোর্โน้ตไปพลาหงๆ ระหว่งครุบรรายหน้าห้อง ภาพของครุผู้สอนที่พยายามสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน ด้วยการสอดส่องคว่านักเรียนคนใดหลับ พุดคยไม่สนใจการสอนของครุ ครุก็จะคอยเรียกนักเรียนให้ตอบคำถามหรือทำโทษด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับเด็ก (สุทธิพร จิตต์มิตรภาพ, 2557) นอกจากนี้จะเห็นได้ว่าโรงเรียนกวดวิชาหรือการสอนพิเศษมีบทบาทสำคัญมากกว่าครุผู้สอนในโรงเรียน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) พบว่า ในช่วง พ.ศ.2549-2556 โรงเรียนกวดวิชาเพิ่มมากขึ้นปีละประมาณ 200-300 แห่งทั่วประเทศไทย ส่วนใหญ่อยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 265 แห่ง นอกจากโรงเรียนกวดวิชาที่เพิ่มขึ้นแล้ว จำนวนนักเรียนที่เรียนกวดวิชาก็เพิ่มขึ้นด้วย (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, 2558) จากเสียงสะท้อนของเด็กและเยาวชน รวมถึงผู้ปกครองที่อยากเห็นการเปลี่ยนแปลงของการศึกษาไทย สถาบันวิจัยมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ และสำนักส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) จึงได้สำรวจเด็กและเยาวชนที่มีอายุ 14-18 ปี ในพื้นที่ 17 จังหวัด จำนวน 4,255 ตัวอย่าง พบว่าคำถามลำดับแรกๆ ที่อยากจะถามครุมากที่สุด คือ คำถามเกี่ยวกับวิธีการสอนของครุ (ร้อยละ 25) ทำไมครุจึงไม่หาวิธีการสอนที่สนุก ไม่น่าเบื่อ ทำไมเวลาสอนต้องใช้วิธีการอ่านหนังสือ ครุมาสอนหนังสือหรือมาอ่านหนังสือให้นักเรียนฟัง และทำไมสอนในห้องเรียนไม่รู้เรื่อง แต่สอนพิเศษรู้เรื่อง โดยเด็กและเยาวชนมากกว่า 2 ใน 3 อยากให้เปลี่ยนแปลงและมีเวลาเพื่อการพัฒนาวิชาชีพ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง (สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน, 2557) ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นการสวนกระแสกับการจัดการเรียนการสอนในยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญว่าครุในศตวรรษที่ 21 ควรมีคุณลักษณะใดในช่วงของการเปลี่ยนแปลงนี้เพื่อได้นำผลที่ได้พัฒนาครุไทย โดยเร่งพัฒนาคุณภาพครุเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาวิธีการสอน และปรับการจัดการเรียนการสอน เช่น การฝึกอบรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครุด้วยวิธีการต่างๆ สร้างเครือข่ายครุประจำการ พัฒนาระบบครุพี่เลี้ยง เพื่อแก้ปัญหาในเรื่องคุณภาพครุ ปรับปรุงระบบการขึ้นบัญชี ครุบางคนสอนในวิชาที่ตนไม่ได้เชี่ยวชาญ เนื่องจากระบบการสอนครุจะมีการขึ้นบัญชีไว้ เมื่อโรงเรียนใดมีการขาดแคลนทางส่วนกลางก็จะจัดส่งครุที่ขึ้นบัญชีไว้ไปสอน ทำให้ครุที่ไปสอนไม่ได้สอนตามความเชี่ยวชาญเฉพาะของตน เปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่จบสาขาอื่นที่มีใช้สาขาครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ สามารถมาเป็นครุได้ เนื่องจากผลตอบแทนครุต่ำเมื่อเทียบกับภาระงาน จึงไม่สามารถดึงดูดคนเก่งให้มาประกอบอาชีพครุได้ อีกทั้งค่านิยมหรือให้ความสำคัญกับอาชีพครุมีน้อยลง ทำให้เกิดความขาดแคลนครุที่มีคุณภาพ และครุที่มีความเชี่ยวชาญในบางสาขา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559)

จากความเป็นมาและความสำคัญของการพัฒนาครุในศตวรรษที่ 21 และความต้องการครุที่มีคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ทำให้ผู้วิจัยจึงมีความจำเป็นต้องศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครุผู้สอนในศตวรรษที่ 21 เพื่อจะทำให้ผู้บริหารสถานศึกษานำข้อมูลที่ได้จากผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการพัฒนาครุผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และครุผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน นำข้อมูลที่ได้จากผลการวิจัยไปพัฒนาศักยภาพของตนเองให้มีความพร้อมในทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตามความต้องการของสมรรถนะวิชาชีพครุได้พัฒนาตนเองให้มีความรอบรู้ มีความเป็นครุมืออาชีพ และเป็นผู้นำนวัตกรรมการสอนที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักเรียนเพื่อที่จะสามารถปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อส่งผลให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา และสังคมต่อไป

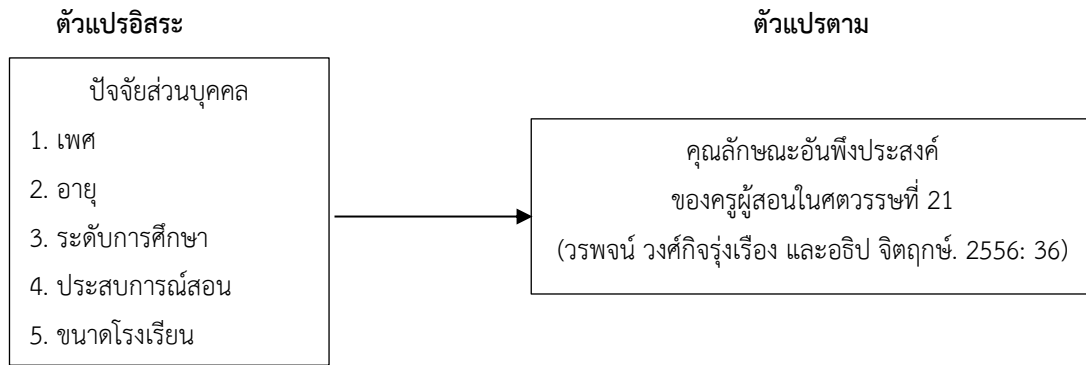
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครุผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครุผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์สอน และขนาดโรงเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย เรื่อง การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครุผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามกรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอธิป จิตฤกษ์, 2556: 36) ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

1. ระดับการศึกษาที่ต่างกันมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ไม่แตกต่าง
2. ประสบการณ์สอนที่ต่างกันมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ไม่แตกต่าง
3. ขนาดโรงเรียนที่ต่างกันมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ไม่แตกต่าง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้บริหารสถานศึกษา นำข้อมูลที่ได้จากผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการพัฒนาครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
2. ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน นำข้อมูลที่ได้จากผลการวิจัยไปพัฒนาศักยภาพของตนเองให้มีความพร้อมในทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตามความต้องการของสมรรถนะวิชาชีพครู

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นครูผู้สอนโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนกับมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ จำนวน 180 คน

กลุ่มตัวอย่าง เป็นครูผู้สอนโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนกับมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ จำนวน 120 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมีลักษณะเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 (จำนวน 57 ข้อ) ใน 11 ด้าน คือ 1) ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม 2) ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ไขปัญหา 3) ด้านการสื่อสารและการมีส่วนร่วม 4) ด้านสารสนเทศ 5) ด้านสื่อ 6) ด้านเทคโนโลยี 7) ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว 8) การริเริ่มสร้างสรรค์เป็นตัวของตัวเอง 9) ด้านทักษะทางสังคม 10) การเป็นผู้สร้างและผู้ผลิต และ 11) ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ ลักษณะของแบบสอบถามในตอนดังกล่าวเป็นมาตรประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยเรียงลำดับจากระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย ถึงน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ตอนสุดท้ายของแบบสอบถามเป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended) เป็นข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่ต้องการนำเสนอเพื่อการพัฒนา

การหาคุณภาพเครื่องมือ

การหาคุณภาพของเครื่องมือเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.66-1 และทดลองใช้เครื่องมือ (Try Out) กับกลุ่มที่ไม่ได้ถูกสุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่าง เป็นครูผู้สอนสังกัดโรงเรียน การศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 30 คน แล้ววิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูล โดยดำเนินการส่งแบบสอบถามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูผู้สอนใน ศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 120 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

มีรายละเอียด ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้การแจกแจงความถี่และการหาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 11 ด้าน โดยหาค่ามัธยเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และใช้สถิติทดสอบสมมติฐานที่กำหนดไว้ด้วย ค่า f-test

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่ามัธยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวม

รายการ	คุณลักษณะอันพึงประสงค์		แปลผล
	\bar{X}	SD	
1. ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม	3.93	0.61	มาก
2. ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ไขปัญหา	3.96	0.65	มาก
3. ด้านการสื่อสารและการมีส่วนร่วม	3.96	0.66	มาก
4. ด้านสารสนเทศ	3.90	0.72	มาก
5. ด้านสื่อ	3.91	0.75	มาก
6. ด้านเทคโนโลยี	3.90	0.76	มาก
7. ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว	4.05	0.71	มาก
8. ด้านการริเริ่มสร้างสรรค์เป็นตัวของตัวเอง	4.02	0.73	มาก
9. ด้านทักษะทางสังคม	4.00	0.73	มาก
10. ด้านการเป็นผู้สร้างและผู้ผลิต	4.10	0.72	มาก
11. ด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ	4.00	0.76	มาก
รวม	3.97	0.70	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ในภาพรวมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, $SD = 0.70$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการเป็น

ผู้สร้างและผู้ผลิต อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, $SD = 0.72$) รองลงมา ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, $SD = 0.71$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านสารสนเทศและด้านเทคโนโลยี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$, $SD = 0.76$)

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์สอน และขนาดโรงเรียน พบว่า ไม่แตกต่าง

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการเป็นผู้สร้างและผู้ผลิต รองลงมา ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว และค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านสารสนเทศและด้านเทคโนโลยี

2. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์สอน และขนาดโรงเรียน พบว่า ไม่แตกต่าง

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการเป็นผู้สร้างและผู้ผลิต แสดงให้เห็นว่าการจะเป็นทั้งผู้สร้างและผู้ผลิตได้นั้น ครูผู้สอนในโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องการพัฒนาตนเองให้มีความคิดสร้างสรรค์และใช้นวัตกรรมทางการสอน มีหลักการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ไขปัญหา สามารถสื่อสาร และใช้สื่อเทคโนโลยี รวมถึงมีความรับผิดชอบในการทำงาน เนื่องจากคุณลักษณะดังกล่าวนี้จะทำให้ครูผู้สอนเป็นทั้งผู้สร้างและผู้ผลิตได้อย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ณา คำถา (2559) ได้ทำการวิจัย เรื่อง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ นฤมล ศิระวงษ์ (2561) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ทักษะการรู้สารสนเทศสำหรับนิสิตครูมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า นิสิตครูมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีความสามารถด้านการรู้สารสนเทศโดยรวมทุกมาตรฐานทั้งด้านการเรียนวิชาเอก วิชาชีพครูและด้านชีวิตประจำวันอยู่ในระดับปานกลาง การศึกษาแนวทางส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศที่พึงประสงค์ของนิสิตครู เมืองค้ประกอบด้วย 4 ส่วน ประกอบด้วย สถาบันหรือคณะที่จัดการเรียนการสอน หลักสูตร อาจารย์ผู้สอนและนิสิตครู แสดงให้เห็นว่า ทักษะทางด้านสารสนเทศหรือนวัตกรรม เป็นทักษะที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูในศตวรรษที่ 21 เพราะยังมีนักศึกษาจำนวนมากที่มีความต้องการพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะดังกล่าว

2. การเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์สอน และขนาดโรงเรียน พบว่า ไม่แตกต่าง แสดงให้เห็นว่าระดับการศึกษา ประสบการณ์สอน และขนาดของโรงเรียนที่มีความแตกต่างกัน ไม่ส่งผลต่อความต้องการคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ครูผู้สอนยังมีความต้องการในการพัฒนาตนเองในทุกทักษะอีกมาก เนื่องจากสภาพปัจจุบันของครูยังขาดการพัฒนาไม่ว่าจะเป็น ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ไขปัญหา ด้านการสื่อสารและการมีส่วนร่วม ด้านสารสนเทศ ด้านสื่อ ด้านเทคโนโลยี ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว ด้านการริเริ่มสร้างสรรค์เป็นตัวของตัวเอง ด้านทักษะทางสังคม ด้านการเป็นผู้สร้างและผู้ผลิต และด้านภาวะผู้นำและความ

รับผิดชอบ จึงส่งผลให้ความเป็นจริงกับความต้องการนั้นมีความแตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วรลักษณ์ คำหว่าง และนงลักษณ์ ใจฉลาด (2559) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางพัฒนาทักษะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า ประเด็นทักษะการจัดเรียนรู้และนวัตกรรม มีแนวทางการพัฒนาทักษะครูในศตวรรษที่ 21 มีดังนี้ 1) ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมควรสนับสนุน การสร้างสรรค์และเผยแพร่นวัตกรรมการสอน โดยใช้หลักการบริหารจัดการแบบ Bench marking มาปรับใช้ อบรมเชิง ปฏิบัติการ ให้ครูสร้างสรรค์ผลงาน Best Practice เพิ่มผลผลิตทั้งด้านคุณภาพและปริมาณ 2) ด้านการคิดอย่างมี วิจารณญาณและการแก้ไขปัญหา ควรเน้นทักษะการคิดเพื่อสร้างรูปแบบ อบรม/สร้างเครื่องมือเน้นทักษะกระบวนการคิด เพื่อพัฒนาทักษะการคิดด้วยกระบวนการวิจัย และกระบวนการเรียนรู้แบบโครงงาน ฝึกปฏิบัติโดยใช้กรณีศึกษา (Case Study) เพื่อส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาตามรูปแบบและขั้นตอนของทักษะการคิดที่เป็นระบบ มีเครื่องมือวัดและ ประเมินผล ประเด็นทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี มีแนวทางการพัฒนาทักษะครูในศตวรรษที่ 21 มีดังนี้ 1) ด้าน เทคโนโลยี ควรสัมมนา/อบรม/จัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการเชื่อมต่อระบบเครือข่าย ให้ครูได้เรียนรู้จากการปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีมากขึ้น ประเมินผลจากพฤติกรรมการใช้และผลงาน โดยตั้งเกณฑ์ การเปรียบเทียบที่ยอมรับได้ เพื่อให้ครูได้เรียนรู้ และใช้อ้างอิง เพื่อเทียบระดับ (Bench Marking) 2) ด้านสื่อ ควรจัดสรร งบประมาณ กำหนดแนวทางการพัฒนา ฝึกฝนทักษะในการผลิตสื่อ ออกแบบและใช้สื่อได้ตรงกับตัวชี้วัดและผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง และจัดเก็บสื่อได้อย่างเป็นระบบ ส่งเสริมต่อกระบวนการเรียนรู้ ประเมินผลจากคุณภาพของสื่อและ วัตถุประสงค์การใช้ประเด็นทักษะชีวิตและอาชีพ มีแนวทางการพัฒนาทักษะครูในศตวรรษที่ 21 มีดังนี้ 1) ด้านการเป็น ผู้สร้างและผู้ผลิต ควรตระหนักในบทบาทครู (Teacher Model) ฝึกฝนการพัฒนาตนเอง ใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานของ การพัฒนาและการแก้ไขปัญหา ตรวจสอบประเมินผลจากรูปแบบการส่งเสริมและพัฒนาการปฏิบัติงานตามหน้าที่ตน นิเทศ ติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง 2) ด้านการริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตนเอง ควรสร้างเสริมประสบการณ์ เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถ เพื่อพัฒนาทักษะและเพิ่มพูนความรู้ ให้กับตนเอง และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ณา คำถา (2559) ได้ทำการวิจัย เรื่อง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ ครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะอันพึง ประสงค์ของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบ เมื่อเปรียบเทียบตามขนาดโรงเรียนระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ โดยรวมพบว่าไม่ แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ครูควรพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยเฉพาะทักษะด้านสารสนเทศและด้านเทคโนโลยี โดยการ เข้าร่วมอบรม และพัฒนาด้านตนเองในการสร้างสื่อการสอน หรือนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสอนให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

ผู้บริหาร หรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรจัดทำรูปแบบหรือคู่มือการพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ครอบคลุม ทักษะที่จำเป็นและเป็นคุณลักษณะที่ต้องการมากที่สุดสำหรับอาชีพครู เพื่อพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่ สถานศึกษาต้องการ

เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพธุรกิจ. (2558). *การยกระดับครูในศตวรรษที่ 21*. สืบค้นเมื่อ 19 กุมภาพันธ์ 2558, จาก <http://seminar.glf.or.th/file/downloadfile/621>.
- นฤมล ศิริวงษ์. (2561). การศึกษาทักษะการรู้สารสนเทศสำหรับนิสิตครู มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยธนบุรี*. 12(29): 96-105.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 3 พ.ศ.2553. (2553, 22 กรกฎาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 127: (ตอนที่ 45ก), หน้า 1-3.
- วรลักษณ์ คำหว่าง และนางลักษณ ใจฉลาด. (2559). การศึกษาแนวทางพัฒนาทักษะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*. 6(1):129-138.
- วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และ; อธิป จิตตฤกษ์. (2554). *ทักษะแห่งอนาคตใหม่: การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21. แพลตฟอร์ม 21st Century Skills : Rethinking How Students Learn*. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2561, จาก <http://openworlds.in.th/books/21st-century-skills/>
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2556). *การพัฒนาครูทั้งระบบตามยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561)*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2 แพร่.
- สุรียา ช้องเสนาะ. (2558). *บทบาทของครูไทยในศตวรรษที่ 21. กลุ่มงานบริหารบริการวิชาการ 3 สำนักวิชาการ. สำนักงานเลขาธิการ สภาผู้แทนราษฎร*.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (2558). *วิกฤติการศึกษาไทย*. สืบค้นเมื่อ 17 กุมภาพันธ์ 2558, จาก <http://thaipublica.org/2015/02/tutor-1>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). *รายงานการวิจัยแนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ ศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน. (2557). *ยุทธการเปลี่ยน ครูเฉย สู่ครูยุคศตวรรษที่ 21*. สืบค้นเมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2558, จาก <http://seminar.glf.or.th/seminar/topic/29>
- สุทธิพร จิตต์มิตรภาพ. (2557). *การเปลี่ยนแปลงโลกของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และการพัฒนาสู่ “ครูมืออาชีพ” ใน สุตภาพร ลักษณ์นิยานวิน (บรรณาธิการ) การเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง. สมาคมเครือข่ายการพัฒนาวิชาชีพอาจารย์และองค์กร อุดมศึกษาแห่งประเทศไทย. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ*.
- ณดา คำถา. (2559, กรกฎาคม-ธันวาคม). คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม. *วารสารรัชต์ภาคย์*. 10(20):115-127.

Translated Thai References

- Bangkok Biznews. (2015). *Raising teachers in the 21st century*. Retrieved February 19, 2015, from <http://seminar.glf.or.th/file/downloadfile/621>. (in Thai)
- Sirawong, N. (2018). Information Literacy Skills in Preservice Teachers at Srinakharinwirot University. *Journal of Thonburi University*. 12 (29): 96-105. (in Thai)
- Kumvang, Woralak & Jaichalad, Nongluck. (2017). A Study Guidelines Development for teachers' Skills in the 21st Century Under The Secondary Educational Service Area Office On Phitsanulok Province. *Lampang Rajabhat University Journal*. 6(1):129-138. (in Thai)

- Wongkitrungrueng, Woraphot & Jittaruk, Athip. (2011). 21st Century Skills : Rethinking How Students Learn. Retrieved December 20, 2018, from <http://openworlds.in.th/books/21st-century-skills/>. (in Thai)
- Office of the Education Council: ONEC. (2014). *Research report on ways to develop Thai education and preparation for 21st century*. Bangkok: Office of the Education Council. (in Thai)
- Quality Learning Foundation. (2014). The battle changed teachers to the 21st century teachers. Retrieved February 18, 2015, From <http://seminar.gf.or.th/seminar/topic/29>. (in Thai)
- Jitmittphap, S. (2010). *Changing the world of learning in the 21st century and developing into “professional teachers” in Sudaphon Luxsaneyanawin (Editor) Learning to change. Professional and Organizational Development Network of Thailand Higher Education*. Office of the Higher Education Commission: OHEC. Ministry of Education. (in Thai)
- Phaha, S. (2013). The whole system teacher development according to the second decade of educational reform strategy (2552-2561). Phrae Primary Educational Service Area Office 2. (in Thai)
- Khongsnoe, S. (2015). The role of Thai teachers in the 21st century. Academic Services Management Group 3 Academic office .The Secretariat of the House of Representatives. (in Thai)
- Office of the Private Education Commission : (OPEC). (2015). Thai education crisis. Retrieved February 17, 2015, from <http://thaipublica.org/2015/02/tutor-1>. (in Thai)
- Kamtha, N. (2017, July-December). Learning Organization Characteristics of Institutes Under Nakhon Phanom Provincial Office of The Non-Formal Education. *Rajapark Journal*. 10(20):115-127. (in Thai)
- The National Education Act B. E. 2553, (2010, 22 July). *Royal Gazette*. Vol.127 Part 45a, 1-3. (in Thai)